

ВІДОБРАЖЕННЯ СЕРЕДНЬОПОЛІСЬКОЇ ГОВІРКИ В РОМАНІ-ГРИЗАЙЛІ МИКОЛИ ЗАКУСИЛА «НОРИНЧАНКА І ПТАХ»

Проаналізовано специфіку відображення рис середньополіської говірки в романі-гризайлі Миколи Закусила «Норинчанка і птах», зокрема доречність запропонованих автором графічних та орфографічних новацій, послідовність відтворення діалектних особливостей, з'ясовано місце говіркових елементів у структурі художнього тексту.

Ключові слова: середньополіська говірка, діалектизм, художній текст, роман-гризайль, М. Закусило.

Постановка наукової проблеми та аналіз попередніх досліджень.

Художня мова Миколи Закусила, насичена архаїчною «деревлянською» говіркою, вже була об'єктом наукового опрацювання. Два тексти цього автора – романи «Грамотка скорблячих» та «Книга пророків» – опрацював А. Ю. Яворський, який у дисертаційній праці простежив різнорівневі релевантні риси середньополіського діалекту [3, с. 10–12], а в публікаціях на матеріалі цих самих творів прокоментував говіркові явища лексичного [4] і синтаксичного [5] рівнів.

2015 року з'явилася книга-триптих Миколи Закусила «Норинчанка і птах» [1], де вміщено однойменний роман-гризайль, який побачив світ уперше. Цей текст ще не став об'єктом прискіпливого лінгвостилістичного та діалектологічного вивчення, хоча містить для таких студій цікавий і перспективний, а почасти суперечливий матеріал.

Якщо, за спостереженнями А. Ю. Яворського, в романах «Грамотка скорблячих» та «Книга пророків» «поліські лінгвальні елементи фонетичного, морфологічного та синтаксичного рівнів М. Закусило використовує в основному в мовленні персонажів, а також в авторських роздумах і спогадах», «натомість лексичні діалектизми, окрім того, досить часто трапляються й у звичайному авторському тексті» [4, с. 145] (тобто йдеться про традиційне використання діалектизмів із певною стилістичною метою), то роман-гризайль «Норинчанка і птах» представлено двома окремими варіантами. Один сам автор називає «Непорочним текстом», схожим «мовбито на первісний твір-діалект» [1, с. 6], інший же іменує «Сучасним текстом», тобто подає переклад українською літературною мовою з використанням лише небагатьох діалектизмів. Власне кажучи, саме з огляду на таку організацію твору письменник використав жанрове визначення роман-гризайль, сам же витлумачивши мистецький термін *гризайль* – «живопис виконаний двома кольорами» [1, с. 6].

Мета статті – проаналізувати своєрідність відображення рис середньополіської говірки в романі-гризайлі Миколи Закусила «Норинчанка і птах», зокрема з'ясувати доцільність запропонованих автором графічно-орфографічних новацій та простежити послідовність відтворення діалектних особливостей.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Книгу розпочато розділом «Безумне сподівання (Коментарі до перекладу-реставрації роману-гризайля “Норинчанка і птах”». Цей фрагмент заслуговує особливої уваги: тут Микола Закусило у властивій йому метафорично-міфологічній манері розкриває механізм «народження» твору і пояснює, чому називає його «перекладом-реставрацією». Шматки цього тексту начебто привиділись авторові в снах як листи, які писав йому покійний хуторянин із прізвиськом Птах: «...Сей чоловік снівся мені справжнім птахом, який писав (!) мені листи (!?) вирваним із себе золотим пером... Писав, очевидно, кров'ю, що капала з його рани, бо ж яке чорнило могло бути у птаха... Ті листи-сни, власне, писані на пергаменті тексти, я запам'ятав, а згодом ті “клапти” ... спробував відтворити власноруч» [1, с. 6]. Оцей відреставрований «споглядальником-автором» текст і названо «непорочним», первинним за походженням. «Сучасний текст», поданий літературною мовою, вторинний; це вже витвір «автора-перекладача». Отже, як зауважив письменник, у такий спосіб перед читачем постала «цілісна картина-полотно, що нагадуватиме “живопис” давнього періоду» [1, с. 7].

Очевидно, сам автор основним й особливо цінним вважає «непорочний», «автентичний» текст: саме він, за задумом, відображає розбуджений генетичний код, «архетипове буття» [1, с. 10]. У такий спосіб «підсвідомо ми прокинулися на рятування свого резервату (“тилу”) – “деревлянської культури”, яка ніколи не була агресивною, бо “жила” в лісах-болотах і “годувала” себе сама», а нині «попросилася “вибухом”» [1, с. 10], щоб зберегти, ствердити самотність і самодостатність традиційного поліського всесвіту, який виріс із деревлянської спадщини.

Основний же спосіб творення «автентичного» тексту – це «полешукова мова» [1, с. 11]. Намагання досягти максимально точного її відображення в художньому тексті спонукало автора до пошуку відповідних засобів. У зв'язку з цим М. Закусило критикує тих мовознавців, перекладачів, упорядників, які намагаються «вдосконалювати» (цей процес названо «причісування гребінкою» [1, с. 11]) старі тексти відповідно до норм чинного правопису й усталеної літературної традиції, сам же декларує «сміливий спротив осмітненню сучасному» і приступає до твору, «мовби до хворого, котрому вкрай необхідно здійснити операцію, аби надати свіжого струменевого повітря-світла в присліпуваті очі» [1, с. 11].

Для творення «автентичного» тексту, найперше для максимально точного відображення звукового ладу «полешукової мови», на думку М. Закусила, потрібно переглянути навіть традиційні графіку й орфографію: «Народну вимову не слід ігнорувати, її варто підживити, що

надасть мові наших пращурів-норинчанців неспотвореної справдешності, точності, стрункості» [1, с. 13]. Відповідно до особливостей поліської говірки автор, наприклад, пропонує вживати диграф *yo* на позначення відповідного дифтонга, не використовувати *ѳ* там, де «упродовж віків полешукова мова вперто чинила і чинить йому давезно-первісний опір»: *хвартух, кухвайка, хверма* (але відображати цей звук там, де він виник природно – через комбінаторні зміни: *хфуранка, хфуортка*) [1, с. 13]; за традицією народного мовлення радить використовувати сполучення «*i + голосна йотована*» у випадках на зразок *патрійархальний, парохвійальний*, писати *-цькі, -цьа* замість *-ський, -тсья*. Якщо такі пропозиції справді спрямовані на відтворення специфіки говірки, а отже, заперечень, у принципі, не викликають, то дискусійними видаються рекомендації писати сполучення літер *йа, йу, йе, йі* замість традиційних *я, ю, є, і* після голосних та на початку слова, увести диграфи на зразок *ьі* (замість *і* після м'якого приголосного), *ьа* (замість *я* після м'якого консонанта), *шч* (замість *щ*) тощо. Автор наполягає, що такі графічні новації «*дух полє(ьє)щуцький* відбивають стовідсотково – це поза всяким сумнівом» [1, с. 13], більше того, «*така вимога – писати по-народньому – має знайти ширше територійальне застосування, насамперед у “хатах-читальнях” далеких хуторів і сьл, у кльубах, самодійальних гуртках, де вивчаюцьа народні сьпиви, приказки, прислів'я, звичайі, обр'яди, етнокультура, релігійа тощо. Словом, скроузь, скроузь, де відбувайецьа гармонійа мовленнєвого (у полешуков – вигуджувального) й писального слова, гармонійа, шчо одповідає духові нашої живої мови*» [1, с. 13]. Важко зрозуміти доцільність такої графічно-орфографічної реформи, адже художня література ілюструє значний досвід передачі народного мовлення засобами традиційної графіки. Варто розуміти, що літери української абетки, звичайно, не гарантують максимально точної фіксації всіх нюансів говірки, але художній текст такого завдання й не має; цю функцію здатна виконати хіба що фонетична транскрипція (вона ж доречна в діалектографічній праці, але навіть елементи її навряд чи виправдані в художньому творі).

Якщо пригадати, що автор декларує максимально точно відтворення в «Непорочному тексті» живого поліського мовлення, яке й так непідготовленому читачеві видається екзотичним, а почасти важким для розуміння, то запропоновані графічні й орфографічні нововведення на тлі нечленованості тексту на речення й відсутності всіх розділових знаків, окрім трьох крапок тільки в кінці великих за обсягом логічно завершених фрагментів, на жаль, ускладнюють сприйняття твору, створюють враження штучного «язичія», а то й спотвореного чи беззмістовного мовлення, як-от: «*Луомачье клуочье куошчы куорчы шпакы бїедни двуор вздрьела гуодочки чуйавши крилуниху шо гнаувса дурень скїльачї утром пльедньачї мучайа бездонной шчельї згусточкы шкребучи гулькали мильярдами поохвормитись живуотину вусльед куовзльатину землю де*

честь веілика да й мисьіа рабу земному тута цебер віна випіт за цьюу руозпуклу дьеуственость да й вгамувать своуе начало йек планета здвигнулас вивальуйучі Предка шуоб пригръев...» [1, с. 16]. Зміст цього фрагмента можна збагнути хіба що з його варіанта в «Сучасному тексті», де, до речі, яскраво представлено визначальні особливості творчої манери М. Закусила – метафоричність, міфологічність, вкраплення розмовної й діалектної лексики та авторських неологізмів, стилізованих то під говірку, то під церковнослов'янську мову, ускладнений синтаксис: «Трухле галуззя, гниле клоччя, непролазні кущі, порослі корчі, в яких ховаються шпаки, – все це одразу ж за подвір'ям унизку города, а в дворі немає нічого, одна лише бідність, в якій раптом почула крилуниху, за котрою гнався дурень-вітер, скиглячи раннім ранком, неначе пліднив її, вимучуючи в бездонній щілині, – і все те видавалося немов попечені згусточки, що шкребли нутро десь усередині, вигулькую чи мільярдами створінь, надаючи сформуватися в таку ж саму тваринку, – і тільки доокіл ця сквозька тягла земля, де, власне, велика чеснота та й місія рабу земному випити цебер вина за цю розпуклу невинність та й вгамувати свій початок, в якому – крізь віки й тисячоліття – планета мовби зрушилася, явивши вочевидь старезного Предка, щоби пригрів усе живе в цій холодній порожнечі...» [1, с. 36].

Певні застереження виникають і стосовно твердження автора про те, що «Непорочний текст» максимально точно й послідовно відображає специфіку поліського мовлення. Так, виразні фонетичні особливості середньополіського говору в «Непорочному тексті» справді позначено, проте не завжди точно й послідовно; часом виникає враження штучності начебто відтворюваних діалектних форм. Наприклад, автор передає варіативність рефлексії давнього *ѣ, зокрема в наголошеній позиції – дифтонг [іє] чи монофтонг [e] / [e]: *бідни, жаліев, вуслъед, дьеуственость, пригръев, моцньей, тьело, лъесом, хтьели, йев, до лъекара, съветом, безмерно, кметка, безценни* [1, с. 16], *неподъеванку, чуоловйеком, не встерпъев, злодъейські, вмейе* [1, с. 17], *съвет, заветне, мйесе, вйечне, бйелом, зогрета, съветы* [1, с. 18], *зъверски, рипйела, гудъели, дъве речки* [1, с. 19], *вйетер* [1, с. 21], *мньесец, мйетили* [1, с. 21], *не мньейеш* [1, с. 22], *довйерчиво* [1, с. 24], *розумньейа, пйевнъа* [1, с. 25], *месностьу, месни* [1, с. 26], *звіерйе* [1, с. 30], у дієслівних формах чоловічого роду – [’о]: *бйог* [1, с. 31], *не видъов* [1, с. 19], *ревйов* [1, с. 20], хоч і *ревйев* [1, с. 22], *вільоз* [1, с. 23]; у позиції без наголосу – [e], рідше [’e], [и]: *месцам, одвечайе, од хлева до хлева, безценъ* [1, с. 16], *вбегатиме, пувведра, смийалос* [1, с. 18], *бйежит* [1, с. 29], *вбегайучи, хлевов* [1, с. 19], *неуспевав, пуднимай* [1, с. 21], *белок* [1, с. 23], *хльеву, стъена* [1, с. 31]. Перед указаними наголошеними рефлексями, як помітно, відображено ще й різну якість попередніх губних, зокрема то збереження їхньої м’якої вимови: *бідни*, то звичайне ствердіння: *съвет, съветом, дъве, зъверски, безмерно, кметка, вмейе, заветне, месностьу, месни*, то депалаталізацію з розвитком додаткової артикуляції [й]: *чуоловйеком, не встерпъев, вйечне, бйелом, бйежит, рипйела, вйетер, довйерчиво, пйевнъа*, причому

результатом ствердіння носового губного є то [й], то [н']: *мїєсце, мїєтили, мнїєсец, не мнїєйеш, розумнїєйа*. Сумнівно сподіватися на аж таке розмаїття рефлексів *ѣ та наслідків ствердіння попередніх губних в одній конкретній говірці, а тим паче у формах того самого слова чи в споріднених словах (як-от: *вмєйє – не мнїєйеш; мїєсце – месностьу, месни; бїєжит – вбегайучи; звірїє – зьверски; од хлева до хлева – хльєву*); письменник хіба що намагається відтворити специфіку різних говіркових груп Полісся, але в межах одного тексту з конкретною (хай і художньою) локалізацією доцільність творення такого аж надто узагальненого образу поліської говірки дискусійна.

Такий самий висновок можна зробити шляхом аналізу рефлексів інших давніх голосних. На місці *е перед історично м'яким приголосним у закритому складі маніфестовано під наголосом дифтонг [іє]: *джмиель* [1, с. 18], монофтонг [е] / [’е]: *шчель, сем* [1, с. 23], *пїєч* [1, с. 18], *пїєрїє* [1, с. 21] (дві останні форми ілюструють появу [й] як результат депалаталізації губного), в ненаголошеній позиції – [е]: *прїєчку* [1, с. 19]. Перед історично твердим приголосним відповідно до *е в наголошеному та переднаголошеному закритому складі представлено [уо], [о]: *жуонки, жуонок, жуоноцтво* [1, с. 16], *прїєнос* [1, с. 21], *нїєс* [1, с. 31], *лїєог* [1, с. 33].

Специфіка рефлексії *о в нових закритих складах полягає в появі дифтонга [уо], монофтонгів [о], рідко [у] під наголосом, а через тенденцію до вирівнювання звукового складу кореневих морфем – і в переднаголошених складах: *двуор, муоцно, моцно, козлов, баранов, куолках, пуойде, од вукна до вуокна, спуднїцу* [1, с. 16], *буольш* [1, с. 17], *пуозно, скуончица, вуоск, безконечни* [1, с. 18], *нуоч, бесплудники, пувведра, костьма, пуднїат* [1, с. 19], *пуднїмай* [1, с. 21], *не муог* [1, с. 26], *буоль* [1, с. 32]; у післянаголошених складах – [о]: *дїєуственость, нерозумность* [1, с. 16], *коханость, ровность* [1, с. 18], *широчезность* [1, с. 19], *жїєажкость* [1, с. 28]. Крім того, буквосполучення *уо*, часом *оу*, які можуть позначати дифтонги на місці *о в нових закритих складах, дуже часто використано й у нетипових позиціях, як-от: *луомаччїє, клуоччїє, куошчї, куорчї, живуотину, руозпуклу, свуйє, шуоб, пуочало, буолота, уозера, двуох, тубе, прупивали, гуорбах* [1, с. 16], *буочки, муозок, пуоставльав, дуобрі, муона, слуво, куожна, спуміни, дуорога* [1, с. 17], *пуосуд, муонашка, буїєса, урган* [1, с. 18], *суон, куоси* [1, с. 19], *коубіли, боулота, пуувзуче, коуровїу, хоудит, вуода* [1, с. 29] (загалом можна говорити про дивну тенденцію до написання то *уо*, то *оу* на місці очікуваного *о*). Сумнівно, що в цих випадках (у відкритих складах чи на місці давнього *ѣ) поліщуки вимовляють дифтонг: у діалектографічних працях таке явище в цих словоформах не зафіксовано, отже, подібні фонетичні варіанти – ніяк не вмотивовані авторські новотвори (не відображають середньополіську вимову й написання *грїм, скїлькo* – очікувано *гром, скoлькo* або *груом, скуoлькo*).

У словоформах *вєїлика, куамєнїуках, вєо, вжуо, шуоби, мїєне, сїєбе, гнаувса, каушльанути, трєо* [1, с. 16], *знаула, тїєбе, тїєїє* [1, с. 17], *мїєсни, ждаула, наузад, жиєне* [1, с. 19], *заукопат* [1, с. 20], *мїєшечок* [1, с. 21],

мієньє, дауси, стаурого, таунцовав [1, с. 22], *веілікенне, греібтиса, теіличка* [1, с. 25], *впеуред, саумца* [1, с. 26] звукове значення голосних диграфів загалом важко зрозуміти: умов для дифтонгічної вимови тут нема, в діалектографічних працях такі факти відсутні. Очевидно, що подібні варіанти (особливо за умови їх нагнітання) тільки ускладнюють сприйняття тексту, викликають враження його штучності.

У випадку рефлексів **i, *у* спостережено непослідовність відображення специфіки говірки. Збереження **i* та процес **у > [i]* найчастіше після губних зауважено в словоформах *віна, випіт, обступівши, прибілас, купіла, мучіца, напасты́ха, нувіна, зробіт, спудны́цу, переманы́ла, зубі, кумі, біком, відайушчійсьа, бістро-бістро, вігон* [1, с. 16], *зробі, йапеты́тно, грамамі, спінівса, лубів, вітнула, спітала, травіла, умірав, пришчіки, спуоміни* [1, с. 17], *пуовторілоса, чістенька* [1, с. 18], *вісоко* [1, с. 20], *біка до коубіли* [1, с. 29], але таке явище відсутнє, хоч і очікуване, у випадках *поохвормитись, здвигнулас, вивальўу́чі, вивергайа, пруюпили, пруюпивали, свинопас, любив, висуне, нувина, вишли, скуотину, нугами, руками, жердинах, свиней* [1, с. 16], *просив, стоятьме* [1, с. 17], *вилами* [1, с. 19] тощо. Розвиток **ду, *ку, *ху > [г'і], [к'і], [х'і]* відображено також непослідовно: *шпакы́, згусточкы́, хітайеца, хільа, ракі, але береги* [1, с. 16], *клеккы́, кінула, але буочки, могильы́, пришчіки* [1, с. 17], *ракы́, але зьверски, всьадки, присьадки, речки, бесплуодники* [1, с. 19], *таких* [1, с. 21].

Більш послідовно й однозначно передано хіба що рефлексіацію ненаголошеного **e > [e]*: *лекавса, дивеца, мньесец* [1, с. 27], *лекайу, лекавши* [1, с. 28], *припаметь* [1, с. 29], *хвалеца* [1, с. 30]; ствердіння свистячого (а також стягнення африката) у структурі зворотних дієслів: *знаувса, здвигнулас, сунуло, ложеца, хітайеца, сплетайуца, здимайуца, стульайуца, взубраласа* [1, с. 16], *догадкувалас, пудлешчувалис, одкрийеца, набралися, дываца* [1, с. 17], а також [ц'] у випадках на зразок *вконец* [1, с. 30], *йанголицу* [1, с. 32]; заступлення [а] > [e] після [й]: *йек, до йезика, Єрило, Єриліха* [1, с. 16], *йекісьа, йекбі* [1, с. 22], хоча *йазики* [1, с. 24]; прогресивну асиміляцію у словоформах *мньасо* [1, с. 27], *мньасне* [1, с. 32].

Натомість можна констатувати відсутність єдиного принципу відображення вимови [ф] навіть у формах того самого слова: *хворму* [1, с. 28] – *формі* [1, с. 27], непослідовність позначення м'якості шиплячих: *жъажкость, чыйе* [1, с. 28], *кушчь, кушчьово* [1, с. 27], *йдучы́* [1, с. 29], але *чимхучь, йарчуки, здичавйелийе* [1, с. 31] тощо.

М. Закусило передає також різні фонетичні скорочення та стягнення: *птом, хтьели, станньі, тгдьє, ка, суобенно, тре, сла тье, заре, пдумало* [1, с. 16], *кспериментов* [1, с. 17], *дудом, кротко, токо, рдъугойу, дьіотски* [1, с. 18], *дньекуйеца, петы́тно, съекомих, бгом* [1, с. 19], *пчудица, пшов, ничо, пчула* [1, с. 20], *ктивность, дловльўй, пйехала* [1, с. 21], *бладайушче, ктивни, торитет* [1, с. 23], *кшели* [1, с. 24], *нтъересу* [1, с. 27], *дказуйуца, съонешну, не двечайа, дьіночества, стоту, бманьўйе* [1, с. 28], *йка-ниєбудь* [1, с. 30] тощо, хоча природність варіантів зі зредукованим непочатковим голосним у першому

складі на зразок *птом, тгдье, пдумало, рдъугойу, пчудица, пшов, пчула, пйехала, кшели* з огляду на відсутність діалектографічних фіксацій сумнівна.

Більш послідовно відображено особливості середньополіської говірки на морфологічному рівні. Фіксовано, наприклад, архаїчні флексії у формах іменників середнього роду давнього *-jǫ-різновиду: *луомаччыє, клуоччыє* [1, с. 16], *печатльеньє, хвільованьньє, подейкуваньньє* [1, с. 18], *житытьє* [1, с. 20], *коханьє* [1, с. 23]; усічені форми прикметників чоловічого роду: *бієдни двуор* [1, с. 16], *перві раз* [1, с. 18], *кликун небесни* [1, с. 28]; нестягнені форми родових займенників та прикметників: *цьйє вуорота* [1, с. 19], *цейє пекло* [1, с. 32], *гарнийє лъуцкйє погоничі, кинутийє ангельські птахи гнанийє* [1, с. 19], *вуони байдужийє* [1, с. 32]; інфінітиви з відкритими основами на -т: *випит, вздушит, повернут, ждат, передат, розказат, жит* [1, с. 17]; зумовлені аналогією дієслівні форми теперішнього часу на зразок *гледьу* [1, с. 18], *дивйу* [1, с. 20], *гуоворе* [1, с. 18], *робе, губе, трате, ходе, зире* [1, с. 29], а також усічені *видивльа, смика, втека* [1, с. 27], *позъеха, вигина, хапа* [1, с. 28]; архаїчні структури прислівників *покуль, одкуль, отсьуль* [1, с. 17], *одтуль* [1, с. 31] тощо. Щоправда, діалектографічні джерела не підтверджують наявності у середньополіському говорі займенникової форми в словосполученні *лубів йейа* [1, с. 17], прислівників на зразок *кгде* [1, с. 21], *нікогдиножди* [1, с. 18] тощо.

Висновки та перспективи дослідження. Роман-гризайль «Норинчанка і птах», а саме «Непорочний текст», – однозначно цікавий авторський експеримент зі створення «олітературненого» діалекту [с. 146], тобто художнього тексту, який цілком орієнтовано не на літературний стандарт, а на говіркове мовлення.

Проте прискіпливий аналіз «Непорочного тексту» дає підстави стверджувати, що поліське мовлення, особливо на фонетичному рівні, М. Закусило відображає не цілком послідовно. Письменник, окрім того, не стилізує текст під якусь одну конкретну говірку, а радше створює надто узагальнений художній образ середньополіського діалекту, нагнітаючи елементи з різних говіркових груп правобережного Полісся (часом ці явища в одній говірці просто не могли б співіснувати). Деякі начебто північноукраїнські варіанти слів насправді витворено фантазією автора.

Новації на рівні графіки й орфографії за умови відсутності пунктуаційного оформлення і членування тексту на речення створюють враження штучного «язичія», подекуди унеможливають сприйняття і розуміння змісту написаного.

Цікавий і перспективний для лінгвостилістичного дослідження матеріал містить інший розділ книги «Норинчанка і птах» – «Сучасний текст», де виразно виявлено визначальні риси творчої манери Миколи Закусила, зокрема метафоричність, міфологічність. Цю проблему буде опрацьовано в наступних публікаціях.

Список використаної літератури

1. Закусило М. Норинчанка і птах : книга-триптих / М. Закусило. – Чернівці : Букрек, 2015. – 136 с.
2. Українська мова : енциклопедія / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 822 с.
3. Яворський А. Ю. Актуалізація поліських говорів у сучасному художньому тексті : автореф. дис. ... канд. філол. наук. : 10.02.01 / А. Ю. Яворський. – Луцьк, 2015. – 20 с.
4. Яворський А. Ю. Поліська лексика в романах Миколи Закусила: архаїзми, запозичення / А. Ю. Яворський // Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наук. пр. / ред. кол. : Ю. П. Бойко, О. В. Ємець, Л. І. Белєхова та ін. – Хмельницький : ХНУ, 2015. – Вип. 8. – С. 142–145.
5. Яворський А. Ю. Синтаксичні особливості середньополіської говірки у творах Миколи Закусила та Олександра Кулеша / А. Ю. Яворський // Мова та література у полікультурному просторі : матеріали міжнародної науково-практичної конференції : м. Львів, 13–14 лютого 2015 р. – Львів : ГО «Наукова філологічна організація “ЛОГОС”», 2015. – С. 81–83.

Громик Юрий. Отображение среднеполесского говора в романе Николая Закусило «Норинчанка и птица». Анализируется специфика отражения среднеполесского говора в новом романе Николая Закусило, в частности уместность графических и орфографических нововведений. Прослеживается последовательность воспроизведения диалектных особенностей и их место в структуре художественного текста. Произведение можно считать интересным экспериментом по использованию диалекта в функции литературного языка. Вместе с тем полесскую речь, особенно на фонетическом уровне, М. Закусило отражает непоследовательно, накапливая элементы из разных говоров правобережного Полесья. Критически оцениваются нововведения на уровне графики и орфографии. В условиях отсутствия пунктуационного оформления и членения текста на предложения графический эксперимент создает впечатление искусственности, порой затрудняет восприятие и понимание содержания произведения.

Ключевые слова: среднеполесский говор, диалектизм, художественный текст, роман-грисайль, Николай Закусило.

Hromyk Yurii. Reflection of Middle-Polissian Dialect in the Novel «Norynchanka and a Bird» by Mykola Zakusylo. The article provides comments on the specifics of presenting the middle-Polissian dialect in the new novel by Mykola Zakusylo. The emphasis is laid on the appropriateness of graphic and orthographic innovations. This study seeks out to identify the consistency of reproducing dialectal peculiarities and determines the place of dialectal elements in the structure of an artistic text. The author argues that the novel can be regarded as an interesting experiment on the use of dialect in the function of literary language. However Polissian colloquial language features, especially at the phonetic level, are reflected by M. Zakusylo inconsistently, since he accumulates elements from different dialects of the right-bank Polissia. The innovations at the level of graphics and spelling are critically analyzed and evaluated in the article. The author of the article claims that in the absence of punctuation marks and lack of clarity in the division of the text into sentences, graphic experiment makes an impression of artificiality, sometimes complicating perception and understanding of the content of the novel.

Key words: middle-Polissian dialect, dialecticism, artistic text, novel-grisaille, Mykola Zakusylo.

Стаття надійшла до редколегії 11.09.2016